

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію Заброди Дмитра Григоровича “Державна антикорупційна політика в Україні: теорія, правова основа, інституалізація”

Гуржій Т.О.

Монографія присвячена дослідженню актуальної для адміністративно-правової науки теми. Необхідно констатувати, що проблема протидії корупції в умовах перехідного стану суспільства набуває особливого значення. Зокрема, на вищому рівні визнано, що в Україні корупція є однією з проблем, які потребують невідкладного розв’язання. Вона становить значну загрозу демократії, реалізації принципу верховенства права, соціальному прогресу, національній безпеці, становленню громадянського суспільства. Тому формування ефективної державної антикорупційної політики та її запровадження на всіх владних рівнях, яка б містила комплекс заходів для запобігання й протидії цьому явищу, виявлення та подолання її соціальних передумов і наслідків слід відносити до одного з сучасних і актуальних напрямів вітчизняних правових досліджень.

Вивчення наукового доробку вітчизняних вчених свідчить, що проблеми державної антикорупційної політики в контексті адміністративного права досліджені ще недостатньо. Вказане свідчить про існування прогалини у визначенні її теоретичних і правових основ; систематизації суб’єктів її формування й реалізації, форм і методів їхньої діяльності; розкритті адміністративно-правового механізму реалізації державної антикорупційної політики тощо.

Вирішенню окреслених проблем і присвячено монографію к.ю.н., доцента Д.Г. Заброди.

Вивчення тексту рукопису свідчить, що монографія підготовлена з урахуванням сучасних тенденцій у сфері політики в протидії правопорушенням і злочинам, базується на сучасній нормативно-правовій базі та враховує як вітчизняні, так і закордонні наукові публікації.

Рецензована монографія містить ґрунтовне дослідження теоретико-правових і інституційних засад державної антикорупційної політики. На підставі аналізу джерел оцінювання стану корупції в Україні, визначення її зв’язку з іншими протиправними явищами й процесами автор робить правильний висновок про те, що корупція створює істотну загрозу національним інтересам України. У зв’язку з цим ним пропонується розглядати державну антикорупційну політику як складову політики національної безпеки.

Таке твердження є цілком слушним, адже, незважаючи на наявність антикорупційного законодавства, Україна у світовому сприйнятті тривалий час залишається державою, яка не здатна подолати корупційну експансію. При цьому соціологічні дослідження й офіційна статистика свідчать про проникнення корупції в усі сфери суспільного життя. Така ситуація перешкоджає іноземним інвестиційним надходженням до нашої держави, позбавляючи українську економіку економічної привабливості, а всеосяжне проникнення корупції в правоохоронну, судову й політичну сфери свідчить про слабкість національних владних інституцій і відсутність у влади спроможності забезпечити найважливіші демократичні цінності: рівність, справедливість, пріоритетність захисту прав і свобод людини тощо.

Тому розв’язання проблеми викорінення корупції потребує використання комплексного підходу, що об’єднував би політичні, правові, економічні та інші заходи.

Серед них адміністративно-правові антикорупційні заходи з урахуванням їх різноманіття, здатністю об’єднувати в собі елементи інших, оперативністю впливу посідають одне з найважливіших місць.

Спираючись на досягнення вітчизняної та зарубіжної науки, Д.Г. Заброда розкриває сутність державної політики антикорупційної політики як предмету адміністративно-правових досліджень, аналізує її взаємозв’язок з правовою політикою та політикою у сфері національної безпеки. Вперше на доктринальному рівні визначені мета, завдання й пріоритети державної антикорупційної політики; систематизовано її суб’єктів і визначено коло їх повноважень. Вказані положення складають основу запропонованої Д.Г. Забродою концепції державної антикорупційної політики.

Слід відзначити, що при формулюванні загальнотеоретичних положень і категоріального апарату дослідження автор звертається до напрацювань не лише адміністративно-правової науки, а й до наукового доробку фахівців у галузі політології, соціології, криміналістики, кримінології, оперативного-розшукової діяльності тощо.

Монографію відзначає як наявність широкої теоретичної бази, так і докладний аналіз наявного законодавства, міжнародних документів з питань протидії корупції. У результаті опрацювання правової бази виявлені прогалини в правовому забезпеченні антикорупційної діяльності органів публічної влади, для усунення яких розроблені пропозиції до законів України “Про засади запобігання й протидії корупції”, “Про міліцію”, “Про прокуратуру”, “Про службу безпеки України”, Кодексу України про адміністративні правопорушення. Необхідно підтримати позицію автора щодо необхідності ухвалення на рівні Президента України “Концепції державної антикорупційної політики”.

За критеріями об’єктивного аналізу ця монографія є, безсумнівно, новаторською науковою працею. Подібний тематичний розгляд теоретико-правових основ державної антикорупційної політики, по суті, є першим комплексним дослідженням із заявленої проблематики в українській правовій науці. У цьому плані можна обґрунтовано стверджувати про те, що це монографічне дослідження значною мірою заповнює наявну прогалину в сучасній юридичній літературі.

Більшість положень і висновків монографії мають практичну спрямованість. Вони враховують тенденції щодо реформування системи правоохоронних органів нашої держави; містять концептуальні засади для розмежування організації діяльності органів публічної адміністрації щодо запобігання й протидії корупції; є базовими для покращання участі інститутів громадянського суспільства в запобіганні корупції тощо. Оцінюючи її теоретичне й практичне значення, можна впевнено констатувати, що представлена монографія може бути використана в процесі наукових розробок, які проводяться з цієї проблематики в Україні.

Структура монографії є цілком слушною й дозволяє з належним ступенем повноти розкрити заявлені авторами наукові проблеми й досягти поставлених цілей. Внутрішня побудова монографії зумовлена прагненням додати роботі закінченість і необхідність охопити широке коло

питань, що становлять предмет дослідження. Монографія складається з трьох розділів. Будучи тісно зв'язаними між собою за своїм змістом, усі вони дають уявлення про комплексність проблем, пов'язаних із формуванням і реалізацією державної антикорупційної політики в Україні.

До здобутків роботи необхідно віднести й глибоке вивчення законодавства, що регламентує запобігання й протидію корупції в інших державах світу, проведення ряду власних соціологічних досліджень, опрацювання значного масиву статистичних даних про стан корупції в Україні. Використання широкої емпіричної бази дозволило підвищити рівень об'єктивності результатів проведеного дослідження.

Загалом позитивно оцінюючи вказану працю, слід запропонувати автору звернути увагу на доречність висвітлення комплексу причин і умов, які опосередковують існування корупції в цілому та окремих сферах суспільства. Підсумовуючи, можна зробити наступний висновок:

рукопис Заброди Дмитра Григоровича "Державна антикорупційна політика в Україні: теорія, правова основа, інституалізація" є сучасним, завершеним і актуальним монографічним дослідженням, у якому на високому науковому й методологічному рівнях вирішено наукову проблему щодо формулювання теоретичних, правових і інституційних основ державної антикорупційної політики в Україні, що відповідає вимогам МОНмолодьспорту, які висуваються до такого роду праць, і може бути рекомендований до друку.

*Гуржій Т.О.,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
професор кафедри комерційного права
Київського національного торговельно-
економічного університету
Надійшла до редакції 20.11.2012*